

OGLESAJTE V
NAJBOLJSEM
SLOVENSKEM
CASOPISU V OHIJU
★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
OF OHIO
★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXIII.—LETO XXXIII.

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONDELJEK), MAY 22, 1950

ŠTEVILKA (NUMBER) 100

NOV GROB

ANNA URBAS
Po dolgi boleznii je umrla v soboto popoldne na svojem domu Anna Urbas, rojena Kunstek, stara 74 let. Stanovala je na 1230 Norwood Rd. Doma je bila iz vasi Škerjance, fara Treblje, odkoder je prišla v Ameriko pred 51 leti. Bila je članica podr. št. 25 SZZ in Oltarnega društva sv. Vida.
Tukaj zapušta soproga Antona, sina Anthony, hčeri Anne in Eleanor ter vnuke. Hči Helen je umrla v februarju 1949. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 9. uri iz Zakrajškovega pokopnega zadov. v cerkev sv. Vida ob 9.30 uri in nato v družinsko grobnico na pokopališče Calvary.

ACHESON ODPOTOVAL V ZED. DRŽAVE

LONDON, 19. maja—Ameriški državni tajnik Dean Acheson se je danes podal nazaj v Zedinjene države po končani konferenci z zunanjimi ministri držav Atlantskega vojaškega pakta. Predno se je vkrcal na ladjo v Liverpoolu, je Acheson obljubil, da bodo Zedinjene države še vnaprej nudile vojaško ali pa ekonomsko pomoč Indokini, Grčiji, Turčiji, Iranu in zapadni Nemčiji.

PRESTAR ZA ARMADO

NEWARK, N. J., 18. maja—Armada je danes naznanila, da je bila zavržena prošnja Edwardu Lutzu, ki se je prostovoljno prijavil za vojaško službo. Prošnja je bila zavržena, ker je Lutz star 70 let. Stari vojak je bil zelo užaljen, ker so mu prošnjo zavrgli. Rekel je, da se bil v treh vojnah in da se želi "pripraviti za četrto."

CIO unija zahteva direktna pogajanja s Sovjetsko zvezo in obsoja fašistično Španijo

CIO unija Amalgamated Clothing Workers je zadnji petek na svoji konvenciji v Central Armory sprejela resolucijo, s katero zahteva direktna pogajanja s Sovjetsko zvezo s ciljem, da se najde osnova za upostavitve trajnega miru na svetu.

Resolucija o zunanji politiki, v katero je bila vključena zahteva za pogajanja z Rusijo, je bila sprejeta soglasno s strani 1.500 delegatov. Med ostalim je poudarjeno, da bi Zedinjene države morale prevzeti vodstvo v organizaciji Združenih narodov, ali pa na kakšen drugi način, ter upostavitve direktna in vsestranska pogajanja s Sovjetsko zvezo.

"Točke za sporazum, naj bodo še tako težke, se mora najti. Ne smemo dovoliti, da se nas pahne na rob vojnega prepada. Delavstvo ne predpostavlja, da je mir nemogoč. Ljudstva sveta želijo, da se konča konflikt, ki razjeda njihova srca."

V isti resoluciji, ki vsebuje osem točk, so bili obsojeni predlogi, da se nudi pomoč španjskega fašističnemu diktatorju Francu in argentinskemu diktatorju Peronu. Dolje je bilo obsojeno oživljanje kartelov v zapadni Nemčiji. Resolucija je pri-

Italija ne spoštuje nacionalne pravice 80,000 Slovencev; je izjavil ljudski poslanec Bevk

BEOGRAD, 18. maja—Ljudski poslanec France Bevk je včeraj na seji parlamentarnega odbora za zunanje zadeve izjavil, da Italija ne spoštuje nacionalnih pravic 80.000 Slovencev, ki so po določbah mirovne pogodbe zopet prišli pod Italijo.

Bevk je poudaril, da se je Italija z določbami v mirovni pogodbi in s samo italijansko ustavo obvezala, da bo spoštovala nacionalne pravice slovenske manjšine. Omenil je, da v Beneški Sloveniji, kjer živi 60.000 Slovencev, ni kakor v preteklosti nobene slovenske šole. Predstavniki Beneških Slovencev so zastoj zahtevali od provincijskih oblasti in vlade v Rimu, naj odprejo slovenske šole. Slovenci v Kanalski dolini tudi nimajo svojih šol, čeprav italijanske oblasti dovoljujejo šole nemški manjšini.

Bevk je dalje izjavil, da se kulturno življenje Slovencev v Italiji ovira z raznimi omejitvami, kakor je cenzura slovenskih iger, izgon slovenskih kulturnih organizacij iz njihovih poslopij in nespoštovanje slovenskega jezika in javnih uradih. Rzne teroristične akcije proti Slovincem in njihovim društvom spominjajo na obnašanje bivših fašističnih skvadristov.

"Te in ostale diskriminatorne mere bi morale prepričati ves kulturni svet, da bi se niti enega edinega Slovencega ne smelo pihiti pod italijansko upravo," je zaključil Bevk.

O italijansko - jugoslovanskih odnosih je na istem zasedanju govoril poslanec in pomožni zunanji minister Maks Base, ki je rekel, da so italijanski šovinisti in imperialisti ne samo pozabili na zgodovinske krivice storiene jugoslovanskim ljudstvom, ampak še vedno skušajo najti način, da bi italijansko ljudstvo nahujkalo proti miroljubnemu so-

Churchill priporoča PORAVNAVO Z RUSIJO

EDINBURGH, Škotska, 19. Bivši angleški ministrski predsednik Winston Churchill je danes priporočil, da najvišji krogi vložijo skrajne napore s ciljem, da se konča mrzlo vojno s Sovjetsko zvezo.

Churchill, ki je v zadnji volilni kampanji obljubil Angležem, da bo deloval za sporazum s Sovjetsko zvezo, je rekel: "Želel bi, da se vložijo vse napore s strani najvišjih krogov, z namenom, da se sovjetski vladi prikaže resnost dejstev, s katerimi so vsi soočeni. Nisem opustil upe, ki sem jih izrazil pred tremi meseci o najvišjih naporih, da se zamaši prepad med dvema svetovoma, če ne na osnovi prijateljstva, pa vsaj brez sovraštva in manevrov mrzle vojne."

SFORZA PREDLAGA SPORAZUM O TRSTU

LONDON, 19. maja. — Italijanski zunanji minister grof Sforza je včeraj izjavil, da bi Italija z dobrodošlico pozdravila kompromis z Jugoslavijo glede rešitve vprašanja Trsta!

Sforza je v svojem govoru poudaril, da Italija želi "mir s pravico," in da mir, ki to pravico ne bi vključil, ne bi bil mir, ampak sramotna predaja. Pristavil je, da Italija ne bi pristala na sporazum, ki bi odrgal od njihove matične države del Italijanov.

Strašna eksplozija municije v N. J.

Pridite pogledat opereto Najmanj 26 oseb ubitih, čez 300 ranjenih, ko je municija za Daljni vzhod eksplodirala v S. Amboju

SOUTH AMBOY, N. J., 20. maja—Danes se je tu pripetila strašna eksplozija, v kateri je bilo ubitih najmanj 26 oseb in ranjenih čez 300. Eksplozirala je municija natovljena v 12 vagonih in skupni teži 600 ton.

Eksplozija se je slišala v treh državah, prebivalci mesta pa so sprva menili, da je na mesto pala atomska bomba.

Municijo so nameravali natoviti v ladjo in odpeljati v neko deželo na Daljnem vzhodu, verjetno v Pakistan.

Med tovorom municije se je nahajala večja količina min, ki jih je eksplozija vrgla daleč okrog in ki niso eksplodirale. Takoj so bili poslani oddelki marincev, ki so svarili okolišne prebivalce, naj se izogibujejo vsem predmetom, za katere ne vedo kaj so.

Velika škoda, ki bo verjetno znašala okrog \$5.000.000, je bila storjena trgovinam in posloplju je daleč okrog mesta, kjer se je eksplozija pripetila, so deževali drobci stekla razbitih oken trgovin in stanovanj. Zupan mesta South Amboy, ki šteje 10.000 prebivalcev, je izjavil:

"Mislim sem, da je bila atomska eksplozije. To mi je najprej prišlo na misel."

Tudi očividci pravijo, da je eksplozija bila v mnogočem podobna atomski eksploziji. Kvišku se je dvignil dim v obliki ogromne gobe, glavni eksploziji pa so sledile manjše.

Oblasti so naznanile, da ne vedo, kako je prišlo do eksplozije. Državni oddelek pa je medtem naznanil, da bo izvršena natančna preiskava.

Moskovski komentar

MOSKVA, 21. maja—Moskovski časopisi so objavili poročila o eksploziji municije v South Amboju, N. J., za katero eksplozijo pravijo, da je bila "kolosalna." Časopisi omenjajo, da je baje župan mesta izjavil, da so bile poškodovane tri od vsakih štirih hiš v mestu.

Moskovski časopisi omenjajo tudi včerajšnji govor predsednika Trumana ob priliki Dneva Armade.

"Vojaška klika je skušala izkoristiti ta dan, kot nov povod za netenje vojne histerije pri tekmih v oboroževanju," je izjavila "Pravda" v svojem komentarju.

Vile rojenice so se zglasile 10. maja pri Mr. in Mrs. Bernard Kraft iz 108 Jacqueline Drive, Berea, O., in pustile v spomin krepkega sinčka, drugorojenca. Dekliško ime matere je bilo Dorothy Sever ter je hči pokojne Mrs. Jennie Sever, ki je bila tajnica Mladinskega pevskega zbora SDD. Čestitam!

Vlada bo zahtevala \$1,200,000,000 za oboroževanje dežel zapadne Evrope

Domače vesti

Delegatinja
Na seji društva "Lipa" št. 129 SNPJ je bila izvoljena za delegatkinjo za konvencijo SNPJ, ki se vrši v avgustu v Detroitu, Mich., Mrs. Mary Stokel, za mestnika pa Frank Smole.

Vrnite vstopnice
Tajnik društva Euclid št. 29 SDZ, Vincent Kolman, 19480 Pasnow Ave., prosi vse one tajnike društev in posameznike, ki še niso vrnili vstopnic ali denar za prodane vstopnice za prošlavo 25-letnico, da gotovo izračijo kar imajo na rokah, da mu bo mogoče zaključiti račune.

V bolnišnici
V petek zjutraj je bil odpeljan v Cleveland Clinic bolnišnico poznani Mr. Louis Kalin iz 19450 Ormiston Ave. Prijatelji ga lahko obiščejo od 2. do 4. ure popoldne in zvečer od 7. do 8. ure. Želimo mu skorajšnje popolno okrevanje!

Na obisk v domovino
V soboto ste se na parniku Ile de France odpeljale iz New Yorka proti Evropi, Mrs. Mary Lužar in hčerka Mary iz 1315 E. 167 St., ki boste obiskale Iško vas pri Ljubljani. Potujeti s posredovanjem tvrde Kollander. Želimo jima srečno pot in srečen povratek.

Prestal operacijo
Težko operacijo je prestal v Doctor's bolnišnici na Cedar Rd. John Nedoh iz 193 15 Chickasaw Ave. Prijatelji ga lahko obiščejo, mi mu pa želimo skorajšnje popolno okrevanje!

TRJJE MAJNERJI UBITI
MONTEVILLE, W. Va., 18. maja—Trije majnerji so se danes smrtno ponesrečili v nekem tukajšnjem premogovniku, ko so opore globoko v rovu popustile in jih je zasul plaz premoga.

Sezona piknikov se je začela

Včeraj se je na farmi SNPJ začela sezona piknikov in izletov. Otvoritvi farme je prisostovala velika množica ljudi, ki se se po letošnji muhasti zimi navžili svežega zraka v naravi in ob krasnem sončnem dnevu ime-li obilo zabave.

Prvi piknik je priredil Farmski odbor. Prostori SNPJ farme na Chardon and Heath Rd. so zelo izboljšani, prav tako je izpopolnjena tudi kuhinja, ki sedaj odgovarja v popolnosti svojim namenom.

SNPJ farma bo odslej vsako nedeljo služila posetnikom za razvedrilo in zabavo vo vročih dnevih v mestu. Tudi letos bo na tisoče ljudi vsako nedeljo, pa tudi soboto, pohitelo na te prijazne prostore, katere so pridni člani Jednote s prostovoljnimi delom zares vsestransko izboljšali. Na farmi je sedaj tudi novi oskrbnik, Mr. Gorjanc s svojo družino, ki bo postregel posetnike ob vsaki priliki, če jih bo čez teden pot nanesla mimo farme.

WASHINGTON, 21. maja—Danes se je zanesljivo vedelo, da namerava vlada zahtevati od kongresa dodatno vsoto \$1,200,000,000 za oboroževanje dežel zapadne Evrope.

Velika vsota je presenetila mnoge demokrate. Predsednik senatorskega odbora za zunanje odnose Connally, ki je že lani skušal znižati izdatke za zunanjo pomoč, je rekel, da bo zahteval, naj dežele Atlantskega vojaškega pakta sprejmejo večji del bremena "za obrambo na svojem področju."

"Pod nobenim pogojem ne bi smele postati popolnoma odvisne od Zedinjenih držav," je rekel Connally.

Predsednik senatorskega odbora je napovedal, da se bo v kongresu razvila velika borba proti poskusom, da se zviša že itak velike izdatke za zunanjo vojaško in ekonomsko pomoč.

Kot pravijo obeščeni krogi, bodo zahteve za zvišano vojaško pomoč podane kot posledica konference zunanjih ministrov treh sil, ki se je vršila v Londonu. Med ostalim so se zunanji ministri Zedinjenih držav, Anglije in Francije sporazumeli, da bo zapadna Nemčija še vnaprej ostala pod vojaško okupacijo.

Medtem pa je obrambni tajnik Johnson v radio govoru v Baltimoru izjavil, da vojna ni neizogibna tako dolgo, dokler bodo vojaške sile Zedinjenih držav močne in pripravljene.

JAPANSKI PARLAMENT SKRBI ZA PRINCEZO

TOKIO, 19. maja—Hčerka cesarja Hirohite princeza Taka je postala navadna zemljanka, ker je danes omožila nekega čuvaja muzeja, ki ima \$20 mesečne plače. Tako bo izgubila vse "časti" kot cesarjeva hčerka, ampak japonski parlament je že poskrbel, da ji denarja ne bo manjkalo. Za poroko ji je določil \$13.500 in nadaljnih \$100.000, da si "ohrani svojo dostojanstvo."

JUGOSLAVIJA IN GRČIJA ZAMENJALI DIPLOMATE

BEOGRAD, 21. maja—Jugoslavija in Grčija, med katerima so več let po končani vojni bili odnosi zelo neprijateljski, sta danes izmenjali diplomatske predstavnike.

POTRES V PERUJU

CUZCO, Peru, 21. maja—Močan potres je danes storil veliko škodo temu mestu, ki je staro 900 let. Mnoga poslopja so porušena, število mrtvih pa cenijo na čez 50.

BEGUNCI PRIHAJAJO

NEW YORK, 16. maja.—Transportna ladja "General R. L. Howe" je včeraj pripeljala novo skupino beguncev iz Evrope. Vkupno je prišlo 1.357 beguncev.

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

VABILO NA OPERETO "GOSPODIČNA NITUŠ" katero poda GLASBENA MATICA V NEDELJO, 28. MAJA ob 7. uri zvečer v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

Katoliški cerkvi ukradena soha vredna en milijon

SAN JOSE, Cost Rica, 19. maja—Rimsko-katoliška cerkev je danes potom radia apelirala na nezname tatove, naj vrnejo soho Device Angelov, ki je vredna čez \$1.000.000. Soha, ki je bila stara 300 let, je bila posvečena za zaščitnico Costa Rice.

Soho so tatovi ukradli že pred enim tednom. Nahajala se je v baziliki v Cartagi, 20 milj južno od San Posea. Vkupno je bilo ponujena vsota v znesku \$600.000 za nagrado onemu, ki bi soho našel. Vlada pa je objavila uradno tridnevno žalovanje po celi deželi.

Rimsko-katoliška cerkev je v svojem apelu na tatove izjavila, da si lahko obdrži zlate in dragne kamne, ki so krasili iz črnega kamna izdelano soho. Samo zlato in dragi kamni veljajo \$1.000.000.

BYRNES PRIPOROČA VOJNE PRIPRAVE

ROCK HILL, S. C., 19. maja—Bivši državni tajnik James Byrnes je danes izjavil, da bi Zedinjene države morale dati prednost pripravam za vojno proti Rusiji. Rekel je, da so te priprave bolj važne, kot pa "novi in nepreizkušani državni program za blaginjo."

BIVSI GUVERNER DAVIS JE UMRL

Snoči je nenadoma umrl na svojem domu na Shaker Heights 72 let star Harry L. Davis, ki je štirikrat bil župan Clevelanda in leta 1921—1923 republikanski guverner Ohio.

Ne tvegajte zgubiti na podpori

Za vse one, ki delajo pri podjetjih, kjer odtrgajo od plače za "Social Security" (in to je v splošnem vsepovsod), je važno, da preskrbijo delodajalcu ob času vstopa v novo službo, pravilno "Social Security" številko. Zato imejte vedno s seboj vašo "Social Security" karto, da bo delodajalec pri svojih poročilih na tozadevni vladni urad kreditiral vsoto vašega zaslužka na vaš račun.

Izplačila "Social Security" podpore so izvršena na podlagi prispevkov v tozadevni sklad, torej več ko prispevate, več lahko pričakujete iz sklada, ko pride čas za to.

"Social Security" predloga je bila zakonjena leta 1936. To je sklad, iz katerega se plačuje starostno pokojnino in zavarovalnino zavarovancev, ki so umrli in zapustili družine, katere so bile odvisne od njih za preživljanje.

Kadar imate kaka vprašanja, tikajoča se zadev "Social Security", se obrnite na SOCIAL SECURITY ADMINISTRATION, prvo nadstropje federalnega poslopja (stara pošto poslopje na Public Square).

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HEnderson 1-5311 — HEnderson 1-5312
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00
For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

KAJ SE DOGAJA Z AMERIŠKIMI SVOBODŠČINAMI?

Zadnji teden je v Engineers Auditoriumu imel predavanje ustanovitelj in edini direktor eksperimentalnega kolegija wisconske univerze Alexander Meiklejohn.

Meiklejohn je govoril o temi "Idealist gleda na svobodo." Njegovo predavanje je bilo zadnje v seriji predavanj, ki jih je sponzoriral Cleveland College.

Predavatelj je poudaril osnovno misel, da vlada s svojimi izvajanji zanika ameriškim državljanom svobodo prepričan in svobodo, da ta prepričanja izražajo. V zvezi s tem je omenil tudi vrsto primerov zanikanja svobodščin ter med ostalimi rekel:

"Imigracijski urad federalnega Justičnega oddelka si je sedaj začel prizadevati, da bi branil ljudstvo Zedinjenih držav pred 'nevarnimi idejami.' Če tuji vidijo, da je kaj napačnega z našimi političnimi ustanovami, če verujejo, da so ostale oblike vlade boljše od naše, jih sedaj ne puščajo v deželo, če pa jih prepustijo, jim je prepovedano, da javno govorijo, z izjemo, če imajo za to posebno dovoljenje. Očitni namen je, da se naše državljane zaščiti pred idejami, ki so za njih 'prenevarne,' da bi jih lahko slišali.

"Ali želimo mi Američani biti na takšen način 'miselno zaščiteni?' Ali se bojimo idej? Če je tako, tedaj smo zavrgli eksperiment samovlade. Odločili smo, naj drugi za nas mislijo. Vsak človek in vsaka vlada, ki se boji idej, kakršnih koli idej, se je pokazala nezmožna za vladanje v velikemu podvzetju v svobodi, ki je bila ustanovljena in posvečena z Ustavo Zedinjenih držav."

V svojem predavanju je Meiklejohn opozoril tudi na sistem, ki ga je v celi deželi vpeljal Federal Bureau of Investigation. Rekel je, da je FBI zgradil "sistem vohanstva in tajne policije, potom katerega se milijone naših državljanov, ne da bi imeli priliko, da se soočijo s svojimi tožitelji ali pa da bi zvedeli o dokazih ali lažljivih dokazih, obtožuje, da imajo to ali pa ono vrsto nevarnih mnenj."

Po mnenju predavatelja Meiklejohna je ta "ne-ameriški postopek" odgovoren, da se je začel širiti do zadnjega kotička dežela strah, sum, negotovost in obupanje v pravdo ali pa svobodo.

Zelo zanimivo predavanje je Meiklejohn zaključil s svarilom, da so tudi svobodščine na kolegijih in univerzah resno ogrožene. Rekel je, da kolegiji in univerze ubijajo v študentih in mladih učiteljih vero v svobodne ustanove ter poudaril, da je 50 let opazoval ta proces in prišel do zaključka, da "samopašni in diktatorski pokusi naših oblasti, da zatrejo kritiko naših ustanov, gonijo naše mlade ljudi v nezaupanje v naše ameriške ustanove."

Naj pripomnimo nekaj misli k gornjim izvajanjem znanega predavatelja Meiklejohna. Za mnoge, ki opazujejo razvoj v naši deželi, je jasno, da je zadnja leta čedalje bolj nevarno izražati mnenja, ki ne soglašajo s politiko "totalne diplomacije" v mrzli vojni. Plačani vohuni, ovaduh in posamezni bigoti stikajo za "nevarnimi idejami" pri posameznikih in organizacijah. Pred ne-ameriškim odborom se denuncira posameznike in organizacije, ki v večini primerov nimajo prilike, da bi se soočili s tožitelji in ne pravico za zagovor. Obsoja se jih brez zasliševanja po metodi šmiranja in denuncijanstva.

Med nami smo imeli takšnih primerov, ko so posamezniki in organizacije bili ošmirani, obtoženi "prevratništva" ali pa zaznamovani kot "osebe z nevarnimi misli." Toda priliko zagovora niso imeli.

Elementi, ki nikoli v demokracijo in svobodščine niso verjeli, in ki skušajo vsiliti našemu ljudstvu svoja lastno-vrstna totalitarstva, izkoriščajo pričanja raznih vohunov, kot tedno orožje, ki ga imajo. Vedo, da se s svojimi idejami ne morejo zoperstaviti drugim idejam in zaradi tega terorizirajo, grozijo, blatijo, vpijejo o "prevratništvu" in denuncijacijam poklicnih ovaduhov pristavljajo še svoje lastne.

Zeli znanstva v Ameriki

Naše uredništvo je prejelo pismo s sledečo prošnjo:

"Zelo rada bi si dopisovala s kako slovensko družino v Ameriki, zato prosim, da objavite mojo željo v vašem časopisu.

Moj naslov je: Marija Goršič, splošno gradbeno podjetje "Rog", Kočevje, Slovenija.

"Drago mi bo ako dobim sko-

ražen odgovor, z veseljem se vam bo oglašala mlada Slovenka.

"Marija".

Ali ste naročnik "Enakopravnost"? Če ste, ali so Vaši prijatelji in znanci? "Enakopravnost" je potrebna vsaki družini zaradi vaših vesti in vedno aktualnih člankov! Širite "Enakopravnost!"

Po 22 letih na obisku v rojstni domovini

Milan Medvešek

V našo hišo so prihajali moji nekdanji prijatelji sošolci, sorodniki, razni funkcionarji, sorodniki ameriških Slovencev, kmetje in kmetice, da so se malo pritožile "Amerikancu" proti novim oblastem. Seveda, ko sem sam zase premišljeval o teh pritožbah, sem se domislil na marsikaj iz preteklosti, da je bilo pred leti, ko sem jaz rasteł, tudi hudo, posebno pa za osebnike z velikimi družinami, prav tako za družine nižjih uradnikov. Kmetje tožijo o velikih davkih, o oddajah, toda lačni niso in nič slabše opravljeni kot so bili v mojih časih. Res je, da jih oblasti navijajo, posebno tiste, kateri nočejo ničesar slišati o zadruhar in skrivajo pridelke, ki bi jih morali proti plačilu oddati državi.

Toda vsaka stvar ima dve strani. V novi Jugoslaviji ne more biti lahko, saj je bila skoraj popolnoma porušena, prebivalstvo decimirano, istočasno pa civilno vojna, revolucija, sedaj pa silovit napor za zgradnjo industrije. Vprašanje pa je, kdaj pa je še bilo lahko v tej državi? Lahko za nekatere, za bogate kmete, visoke uradnike in trgovce, za večino pa slabo. Stavim kolikor bi kdo hotel, da ni v vsem Novem mestu, Zabjaji in v okoliških vaseh niti ene same osebe, ki bi bilo tako lačno kot smo bili Medveškovi otroci in mnogi drugi. Ze na zimo smo vaški otroci klatili zmrznjena jabolka z dreves in kadar je jabolko padlo na tla, smo se prevrivali zanj kot čreda lačnih volkov. In borili se nismo samo za zmrznjena jabolka! Tavalj smo po njivah in iskali repo, korenje, ki je bilo že vse zmrznjeno.

Dobro mi je v spominu tudi prosjačenje kruha. Mama je mojega pokojnega brata Viktorja in mene nagnala po mleko h kmetom v Smolinjo vas, na Cakavo, Mali Slatnik, tja na Ritež! Hodila sva od hiše do hiše in vprašala, če imajo kaj mleka. "Nimamo!" In šla sva žalostna in obupana naprej. Tu in tam pa sva se okorajžila in vprašala, če imajo kaj kruha. Le malo kdaj je nama bila sreča mila, da bi dobila kanglo mleka, seveda proti plačilu. In če sva ga dobila, povrhu pa še kos kruha, to sva bila v devetih nebesih! Včasih pa se je mleko sesedlo še predno sva prišla domov. Oj, kako je bila družina žalostna!

Tako je bilo v stari domovini v času mojih otroških let. Naj še dostavim, da smo otroci iskali celo ptičja jajčeca, zlasti sračja in vranja, in jih ocvrli, če so bila še dobra. Nikdar tudi ne bom pozabil, kako sva z nekimi drugimi bajtarskim otrokom ujela mladega petelina, ga ubila, odnesla v hosto, zakurila ogenj, ga po mešarsko oskubila in spekla. Kako sva ga potem "požrta" in kako sva očistila drobovje, se več ne spominjam, spominjam pa se, da je naju vest težila še dolgo časa in sva o stvari molčala kakor grob. Kakor da bi storila največji zločin!

Če sem gledal na tamkajšnje razmere z ameriškega gledišča, z gledišča človeka, ki stalno dela in mu v resnici ničesar ne primanjkuje, sem se čudil nizkemu življenskemu standardu, ko pa sem priklkal preteklost v spomin, "življenski standard" iz mojih otroških let, sem pa videl, da so ti ljudje na boljšem kot tedaj, namreč revni ljudje, ti pa so bili v Sloveniji že od nekdanj v veliki večini. Če ne bi bili, se ne bi skoraj četrtino slovenskega naroda izselilo v tujino!

Spomini iz otroških let me zavajajo na stranske poti tega mojega potopisa. Omenil sem,

da so razni ljudje kar naprej prihajali v našo hišo, tako da sem imel le malo časa za moje domače. Prav tedaj so se vršili predvolilni shodi. Oče je šel na shod, ki se je vršil v hiši pri "zgornjih Kovačevih". Kmalu nato je prišel po mene predsednik volilnega okraja in me pritisnil, naj bi šel tudi jaz na shod in spregovoril nekaj besed.

Na shodu so nominirali razne osebe za razne odbore. V dvanajstih so bili žabjevaščani, toda mnoge nisem poznal, ker so se naselili v vas že po mojem odhodu. Več oseb je prišlo k meni in povedali so mi, kdo so, narkar sem jih spoznal.

Na shodu je imel referat neki mlad slovenski oficir. Govoril je o stvarih, o Kominformu in ne vem še o vse čem, kar ni bilo popolnoma nič aktualno s sodobnimi problemi slovenske vasi. Proti koncu je dejal, naj mu oprostimo, ker ima težave s slovensčino. Faktično pa je govoril prav lepo slovensčino. Tedaj pa je meni nenadoma ušlo: "Ja, kaj niste Slovenec?" Bil je v zadregi in je odgovoril, da pri vojakih večinoma govori srbohrvaščino.

Pri mizi je sedela poleg drugih funkcionarjev tudi sestrična od Mary Andres iz Chicaga. Ona je tajnica vaškega odbora ali kar koli se že kliče ta odbor. Predsednik je nato poklical mene k besedi. Jaz se nisem prav nič opravičeval, da se težko izra-

zam v slovensčini, dasiravno sem že mnogo let v tujini.

Kaj sem govoril? Na kratko sem povedal, kaj sem videl v Jugoslaviji, po drugih krajih, dalje, kako ameriški Slovenci skušamo po svojih močeh pomagati stari domovini, katera je šla skozi tako veliko gorje, nato pa sem se obrnil proti mizi in pričel pridigovati odbornikom. Povedal sem jim, da morajo postopati nasproti kmetom z razumom in srcem, da jih morajo skušati razumeti, da so tudi oni v težkem položaju, zato morajo biti z njimi obzirni in da lepa beseda lepo besedo najde.

Nato pa sem se zopet obrnil h kmetom in jim razlagal, da je potrebno sodelovati z oblastjo; da bodo boljše razmere, ko bo dograjena jugoslovanska industrija in da naj do tedaj potrpijo; da bodo kmalu na trgu tudi potrebščine za splošno potrošnjo. Ker sem že precej časa govoril, sem se bal, da so se me že naveličali poslušati, zato sem se izrazil, da je bolje, da neham, predno mi bodo povedali, da imajo že dosti mojega "modrovanja." Toda "Amerikane" jih očitno ni dolgočasil s svojim govorom, kajti oglasili so se od vseh strani, da naj nadaljujem.

Ko sem končal, je vstala neka kmečka ženska in vprašala, kaj mislimo o njih ameriški Slovenci. Odgovoril sem, da napredni ameriški Slovenci močno simpatizirajo z novo Jugoslavijo.

(Dalje prihodnjic)

NOVE SUROVINE

Vemo, da so surovine vsaka snov, ki jo je mogoče predelati v izdelek. Surovine so kmetijski pridelki, rudnine, plini — tudi zrak — in celo voda. Surovine pa so tudi zavrženi, obrabljeni izdelki — odpadki. Surovina je dandanes marsikaj, kar še nedavno ni imelo nobene vrednosti. Surovin je čedalje več. Zdaj je že težko reči, kaj ni industrijska surovina. Razvoj sodobne industrije hkrati s tehničnim napredkom in razvojem kemije se kaže zlasti nazorno prav v tem, da se pojem surovin vedno bolj razširja, kar se je še včeraj zdelo neuporabno, je dandanes dragocena surovina; blato se dobesedno spreminja v zlato.

Razmetani zakladi

Dandanes ni več najbolj pereče, da še odkrivamo nadaljnje, nove surovine, ampak da odkrijemo najprimernejše načine, kako bi se odkrite surovine čim uspešneje zbirali. Na surovine naletimo povsod; smeli bi celo reči, da se utapljamo v neprečepljivih zakladih surovin, ki jih pa kljub temu zelo primanjkuje prav zaradi tega, ker so povsod razmetani. Še vedno nismo našli dovolj zadovoljivih načinov, kako bi uspešno in stalno zbirali mnoge surovine, ki ostajajo več ali manj neizkoriščene. Premalo izkoriščamo stari papir, cunjje, nerabne kovinske predmete, steklene črepinje, lesne odpadke, zdravilna zelišča, postranske industrijske izdelke — odpadke, odpadno apno, pline itd. Pogosto pa vidimo, da so prav to tako imenovane kritične surovine: primanjkuje celuloze, lesovine — papirja je vedno manj v primeru s potrebami v vseh civiliziranih deželah — volna je silno dragocena surovina, po bombažu je čedalje večje povpraševanje, lov za novimi ležišči kovinskih rud je vedno hušji.

Ne odpadki, ampak zavržene surovine

Za kar je bilo nekdanj primerno ime — odpadki, dandanes nikakor ni več. Odpadkov v resnici ni — gre le za zavržene, neizkoriščene surovine. Tako imenovani odpadki nikakor niso tudi manj vredne surovine,

bimo samo dva kilograma premoga.

Uvažamo surovine, kakršne ležijo na smetiščih

Ko mečemo med smeti "odpadke", n. pr. stare cunje, pač ne pomislimo, da tekstilna industrija nujno potrebuje prav takšne surovine; premalo starih cunj prejema, zato jih moramo uvažati. Za dobro suknjo je treba precej volnenih starih cunj. Za dobro voleno tkani-no porabimo 50 odst. nove volne, 20 odst. bombaža in 30 odstotkov materiala iz starih cunj. Čim manj starih cunj prejema, to je tekstilna tovarna, tem več potrebuje svežega bombaža in volne. To pa navsezadnje pomeni, da izdelajo tudi tem manj blaga, ker je količina novih surovin omejena. Starih cunj bi nam ne bilo treba uvažati. Treba bi bilo le urediti zbiranje obnošenih oblek in krp. Zračunali so, da bi bilo več kakor dovolj starih cunj za našo tekstilno industrijo: vsak moški porabi povprečno po eno obleko v dveh letih in par perila na leto. Pet milijonov moških prebivalcev bi moglo prispevati na leto 3,750,000 kg starih cunj. Razen tega bi še ženske prispevale 5 milijonov kg cunj in krp na leto. Skupaj bi torej imeli 8,750,000 kg starih cunj in krp na leto. Iz tega bi pridobili 525 vagonov volne v vrednosti 5 milijard 188 milijonov in 750,000 din. Razen tega bi pridobili še 175 vagonov bombaža. Skupna vrednost surovin iz cunj bi znašala 5,076,500,000 din, ko bi surovine prečistili in izločili iz njih zdrava vlakna. Uvoz volne in bombaža bi se mogel zmanjšati za 700 vagonov na leto ali pa bi imeli toliko več surovin za tekstilne izdelke.

Čeprav papirja zelo primanjkuje, ga vendar še ne znamo dovolj ceniti. Nismo še primer-no organizirali zbiranja starega papirja, ki ga gre zelo mnogo na smetišča in v ogenj. Razmetavanje in uničevanje papirja pomeni napad na gozdne zaklade. Zaradi čedalje večje porabe celuloze in papirja zelo narašča potreba po celuloznem lesu. Gozdarski in gospodarski strokovnjaki po svetu s skrbjo opozarjajo na ta razvoj; papirnice so postale silno velik porabnik lesa kot surovine — lesni prirastek se zmanjšuje, poraba lesa pa narašča. Iskati je treba nove surovine za celulozo in papir. Toda pri tem ne smemo pozabiti, da je tudi stari papir zelo pomembna surovina. Nespa-metno sežigati stari papir pomeni toliko, kakor če bi netili gozdne požare. V mestih nikjer dovolj skrbno stalno ne zbiramo papirja. To je očitno marsikje, n. pr. na tramvajskih postajališčih, ki so zametena z vozovnicami, na trgu, kjer po tržnih urah leži mnogo ovojne-ga in časopisnega papirja, v kolodvorskih čakalnicah in zlasti na smetiščih. V nekaterih pisarnah se malodane utaplja-jo v starem papirju. V knjigo-veznicah je vedno precej papir-nih odrezkov, ki jih povsod še ne zbirajo. Mnogo papirja le-ži na podstrežjih in v kleteh, kjer navadno trohni brez vsake koristi. Iz vsega tega zavrženega starega papirja bi mogli izdelovati dober papir, tako da bi varčevali z lesom kot surovino, rezen tega pa bi bila proizvodnja cenejša. Stari papir vsebuje že vse sestavine, ki jih sicer papir v papirnici dobi po daljši predelavi svežih surovin: celulozo, lesovino, kolofonijo in kalin. Stari papir je treba samo zmleti in ga prinehati k drugi papirni masi, iz katere potem neposredno izdelujejo papir. Za-tono papirja potrebujejo 50 odstotkov celuloze, 20 odst. lesovine in 30 odstotkov starega papirja, če hočejo izdelati dober papir. Če je primes stare-ga papirja manjša, porabijo

mogoče več celuloze, lesovine in drugih sestavin.

Zbiranje starega papirja pomeni torej pridobivanje zelo pomembne, v resnici dragocene surovine, zlasti če upoštevamo, da s tem varčujemo z lesom, ki je tudi dragocena surovina ne le za papir, temveč za nešteto drugih izdelkov.

Nove surovine za izdelovanje papirja

Čedalje večja poraba papirja pa tudi narekuje, da iščemo nove surovine za papir. Nedvomno samega lesa ne bo več dolgo dovolj. Novih surovin pa niti ni treba več toliko odkrivati, kakor iskati način zbiranja in uvedbe nekaterih snovi, ki smo jih doslej uporabljali za druge namene ali jih sploh nismo izkoriščali. Naša dežela prideluje mnogo žita. V izrazitih žitornih pokrajinah imajo mnogo slame, ki je pogosto ne uporabljajo dovolj racionalno. Kemična sestava slame je precej podobna sestavi lesa. Slama vsebuje mnogo celuloze. Kazalo bi tudi slamo predelovati v celulozo, čeprav jo je mogoče tudi sicer uporabiti zelo koristno. Slama je izvrstna surovina za predelavo v papir. Uporabiti jo je mogoče skoraj neposredno za izdelavo papirja, ne da bi bilo treba poprej posebej izločati celulozo.

Prav tako kakor slama, vsebujejo mnogo celuloze tudi nekateri drugi "stranski" pridelki, od fižolovih in grahovitih luščin, stebela fižola, krompirjevke, do odpadkov, ki ostajajo pri predelavi lanu in konoplje. Dolej teh surovin za pridobivanje celuloze skoraj nismo uporabljali.

Surovine iz surovin

Poprej je industrija na splošno samo predelovala surovine v polizdelke ali izdelke. Ostanek so bili odpadki ali tako imenovani stranski izdelki, ki so navadno veljali za nekaj manj vrednega. Danes pa so stranski izdelki pomembna surovina. Zlasti kemične industrija izkorišča mnogo bolj razne "odpadke". Uporablja tudi pline, ki so poprej uhajali neizkoriščeni iz tovarniških dimnikov, v okolici topilnic svinca in bakra pa so celo delali veliko škodo, ker so uničevali rastlinstvo in zastrupljali ozračje. V Boru, kjer je velika topilnica bakra, bruhajo dimniki velike količine žvepljenih plinov in zlasti žveplena-ga dvokisa. Spočetka so si prizadevali, da bi te pline napravili vsaj neškodljive, pozneje pa so našli še boljše rešitve. Iz plinov bodo pridobivali pomembno surovino — žvepleno kislino.

Pri proizvodnji lužnega kamna (kavstične sođe) nastajata dva stranska izdelka — klorovodikova (solna) kislina in kalcijev sulfid. Teh izdelkov niso mogli porabiti. Klorovodikova kislina je kot plin zastrupljala zrak, kalcijev sulfid pa se je neizkoriščen na zraku razkrajal v plin žveplovodik ter je tudi kvaril ozračje. Zdad klorovodikovo kislino uporabljajo za proizvodnjo klorovega apna, iz kalcijevega sulfida pa pridobivajo čisto žveplo.

Podobnih primerov je nešteto tudi v drugih industrijskih strokah. Tako zdaj ni več odpadkov tudi pepel, premogovni ogorki, žlindra, žagovina, lesni ostanki in še cela vrsta poprej "nepotrebnih smeti", ki jih pogosto niso znali niti na najprimernejši način odlagati. Z žagovino se zdaj kvarijo potocožne in rečno vodo ter uničujejo ribe. To velja tudi za razne tovarniške odpadke.

Nove surovine najdemo dandanes povsod, toda najti bo treba tudi še nove, najprimernejše načine za mobilizacijo teh surovin, to se pravi najprimernejšo preusmeritev v industrijo, ne pa na smetišče.

Ponatis iz "Ljudske pravice"

PETER KLEPEC

Peter Klepec je bil doma v Cabru. Ker je bil šibkega in slabotnega telesa, so mu poredni tovariši pogostoma nagajali. To mu je težko delo in želel je, da bi bil močnejši od njih, tako močan, da bi bil vsakomur kos.

Ko je nekega dne pasel ovce na zeleni grivi, je povzdignil oči in nebu ter molil in prosil boga, da bi mu dal moči zoper hudobne tovariše. Še preden je odmolil, je slišal glas: "Peter, moč ti je dana; prisi z grm izderi ga!" Peter je prijel za grm in ga izderl s korenino vred. In spet je čul glas: "Peter, prisi za brezo in izderi jo!" Peter je veselo zgrabil za brezo in breza je šla iz tal kakor izpod jedeno žito. In tretjič se je čul glas: "Peter, izderi hojo!" Peter je poslušal in stara, debela koža je ležala pred njim kakor smagnata bilka.

Za pridobljeno moč je bil Peter bogu zelo hvaležen. Njegovi tovariši, ki so ga poprej zaničevali, so se ga odslej bali in mu niso več nagajali. Zdaj bi se bil lahko maščeval nad njimi, a Peter je bil usmiljenega srca, jim je odpuščal vse razalitve in ni storil nikomur nič žalega.

Peter je doraščal in z njim je našla tudi njegova moč. Prihajali so hudi časi. Ošabni turek je gnal svoje čete nad kristjane. Cesar mu je šel naproti in bi ga bil rad pregovoril ter odvrnil hudo vojsko. Ali zaman. Ošabni turek se ni vdal pri besedah; vendar toliko je odnehal: ako cesar noče več vojske, naj bi se posamezno udarila dva, en turek in en cesarski. Imel pa je turški suldan grozovitega orjaka v vojski; tega se je zanašal.

Po vseh svojih deželah je postal cesar pisma in iskal človeka, ki bi se šel merit s Turkom. Prišel je že večer pred dnem, napovedanim za boj. Cesar je bil veliki zadregi. Zamišljen je sedel v svoji sobi in ni vedel, kako bi si pomagal. Kar vstopi neprosto oblečen mladenič. Bo-

ječe se približa cesarju in mu reče: "Dovolite, svetli cesar, da se poskusim s turškim orjacom; ako bog da in sreča junaška, oprostim vas in svojo lepo domovino."

Toda cesar se je bridko nasmejal, zmajal z glavo, češ tako šibak mladenič, kakor je bil na videz Klepec, kako bi ta premagal orjaškega Turčina! Povprašal ga je dalje in vrli junak mu je dobro odgovorjal. Peter mu je tudi povedal, da je močan in kako je prejel svojo čudno moč. Cesar ga je bil vesel in ga povabil k večerji.

Pri večerji so se cesarski služabniki bornemu mladeniču posmehovali in niso mogli verjeti, da bi bil kaj junaški, a še manj, da bi šel nad turškega orjaka. Prinesli so mu konjsko podkev in mu rekli, naj jo zlomi, če je res tako močan, da si upa nad Turka. Klepec pa jim je velel, naj prineso sedem novih podkev; ko jih je prijel, je zdrobil vse v eni roki kakor kos kruha.

Ko so zjutraj zarana v turškem taboru zvedeli, da je cesar dobil bojevalca, je šel turški borilec brž svojemu nasprotniku naproti. Sešla sta se na planjavi blizu turškega tabora. Ko je turek mladega Klepeca ugledal, se mu je zaničljivo zasmejal. "Dobro jutro, oče!" mu je rekel Klepec in mu ponudil desnico. Turek je segel Klepecu rahlo v roko; Klepec je prijel za Turkovo desnico in mu jo odtrgal. Turek je zatulil in udaril po Klepecu z drugo roko. Toda urni Klepec se mu je umaknil in prvi počil Turka. Turek se je zvrnil pa ni vstal več. Sultan, videč, da je premagan, je ukazal vojakom, naj potolčejo Klepeca. A Klepec je izderl bližnje drevo pa otepal in treskal z njim po Turkih ter jih pometal kakor smeti po planjavi. Pobil je vse, kar mu jih ni zbežalo.

Tako je mogočni Klepec naklepal Turke na tešče zjutraj

zarana. In Turki od tistega časa niso več prišli na slovensko zemljo.

Društveni koledar

MAJA

- 26. maja, petek — Društvo Washington št. 38 SDZ—Ples v Slov. nar. domu
- 27. maja, sobota — Društvo Srca Marije — Plesna veselica v Slov. nar. domu
- 27. maja, sobota — 28. maja nedelja. — Konvencija SANSa v SDD, Waterloo Rd.
- 28. maja, nedelja—Piknik društva "Soča" št. 26 SDZ v Do mu zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.

JUNAJA

- 3. junija, sobota. — Glasbena Matica — Plesna veselica v Slov. nar. domu
- 4. junija, nedelja — Piknik društva "Združeni bratje" št. 26 SNPJ na farmi SNPJ
- 10. junija, sobota—Društvo Jutrana Zvezda št. 137 ABZ — Ples v SND
- 11. junija, nedelja. — Piknik društva "Strugglers" št. 614 SNPJ na farmi SNPJ
- 17. junija, sobota—Sportsman's Club of "Slovenec" št. 1 SDZ — Plesna veselica v SND
- 18. junija, nedelja — Piknik dr. "Comrades štč 566 SNPJ na farmi SNPJ
- 18. junija, nedelja — Piknik društva Nanos št. 264 SNPJ na vrtu Doma zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.
- 24. junija, sobota — Piknik krožka št. 1 Prog. Slov. na farmi SNPJ
- 25. junija, nedelja — Piknik društva "V Boj" št. 53 SNPJ na farmi SNPJ
- 25. junija, nedelja — Piknik Doma zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

JULIJA

- 1. julija, sobota — Piknik društva "Loyalites" št. 590 SNPJ na farmi SNPJ
- 2. julija, nedelja — Clevelandski "Dan SNPJ" na farmi SNPJ
- 2. julija, nedelja. — Piknik kluba "Ljubljana" na Kalipovi farmi, Eddy Rd., Wickliffe, O.
- 4. julija, torek — Piknik pevskega zbora "Slovan" na SNPJ farmi.
- 9. julija, nedelja—Piknik društva "Concordians" št. 185 SNPJ na farmi SNPJ

AUGUSTA

- 6. avgusta, nedelja — Piknik društva "Naprej" št. 5 SNPJ na farmi SNPJ
- 13. avgusta, nedelja — Piknik krožka št. 1 Prog. Slov. na farmi SNPJ
- 20. avgusta, nedelja — Piknik pev. zbora Triglav na prostorih Doma zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.
- 20. avgusta, nedelja — Piknik društva "Loyalites" št. 590 SNPJ na farmi SNPJ
- 27. avgusta, nedelja — Piknik Mlad. pev. zbora SDD na farmi SNPJ

SEPTEMBRA

- 3. septembra, nedelja — Piknik Farnskega odbora SNPJ.
- 17. septembra, nedelja—40-letnica društva Brooklyn št. 135 SNPJ v Domu zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.
- 24. septembra, nedelja — Skupni koncert petih pevskih zborov pod vodstvom pevovodja F. Vauterja v SND, St. Clair Ave.

OKTOBRA

- 1. oktobra, nedelja — Ples društva "Washington" št. 32 ZSZ v SDD, Waterloo Rd.
- 1. oktobra, nedelja—Maškeradni ples Doma zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave.
- 1. oktobra, nedelja — Jesenski koncert pev. zbora "Zvon" v SND, E. 80 St.
- 1. oktobra, nedelja — Igra in

NOVEMBRA

- 5. novembra, nedelja — Privedite društva "Strugglers" SNPJ v SDD, Waterloo Rd.
- 12. novembra, nedelja — Privedite društva V boj SNPJ v SDD, Waterloo Rd.
- 19. novembra, nedelja — Koncert zbora "Jadran" v SDD, Waterloo Rd.
- 26. novembra, nedelja — Ples društva Collinwood Hive TM v SDD, Waterloo Rd.

DECEMBRA

- 3. decembra, nedelja — Ples društva Združeni bratje SNPJ v SDD, Waterloo Rd.
- 10. decembra, nedelja — Koncert Mlad. pev. zbora v SDD, Waterloo Rd.

17. decembra, nedelja — Ples dr. Waterloo Camp WOW v SDD, Waterloo Rd.

31. decembra, nedelja — Silvestrov ples zbora Jadran v SDD, Waterloo Rd.

VELIKANSKA MELIORACIJSKA DELA V MANDŽURIJI

Nad 250,000 kmetov in borcev kitajske narodnoosvobodilne armade sodeluje pri graditvi jezua vzdolž reke Liao v Mandžuriji in njenih pritokov, ki so s preplavljanjem povzročali velikansko škodo žetvi v tem kraju. Obseg del je osemkrat večji kakor gradnja na jezeru Tatung pri reki Jangce, ki je bila ob pričetku tega meseca končana. Dolina reke Liao je ena izmed glavnih središč bogatega poljedelskega, industrijskega in kulturnega življenja Mandžurije. Tudi samo mesto Mukden, največje mesto Mandžurije, leži ob enem izmed pritokov te reke v pokrajini Liaotung. Zaradi elikih nalivov v zgornjem teku reke Liao in njenih številnih pritokov v notranjosti Mongolije in pokrajini Jehol je bilo to področje redno poplavljeno, posevki ga uničeni.

Kuomintang ni ničesar napravil, da bi se ta položaj zboljšal, šele leta 1948, ko je bila Mandžurija popolnoma očiščena kuomintangskih čet, so bili storjeni prvi koraki za preprečenje poplavljanja Liao in njenih pritokov. Takoj je bila ustanovljena komisija strokovnjakov, ki je izdelala načrt za obsejna dela. Več tisoč kmetov so organizirali za hitro izpolnitev pripravljanih del. Ze letos grade vzdolž jez. Potrebnih bo 300,000 delovnih dni, da ga bodo zgradili. Graditi so pričeli ob koncu marca in je delo zdaj doseglo svoj vrhunec. Računajo, da bo jez dograjen do konca meseca.

KADILCI PIPE SO POČASTILI EINSTEINA

Dr. Alberta Einsteina so imenovali za častnega člana kluba kadilcev pip iz Montreala, Kanada. Dr. Einstein, svetovno znani fizik, je izjavil, da je vesel in ponosen, ko sprejema takšno počastitev, kajti "kajenje pipe omogoča človeku, da je miren in da objektivno presoja človeško delovanje."

ŠESTORČKE JE RODILA

Iz Leopoldvilla javljajo, da je v Ruanadi (Centralna Afrika) neka zamorka rodila šestorčke — štiri dečke in dve deklici. Mati in vseh šest novorojenčkov so zdravi in se dobro počutijo.

Symbols of Independence

U. S. Treasury Department

BORBA

(Nadaljevanje)

Mati je stala na pragu in s plakičjočim glasom zvala očeta. "Kaj ti je, na pa se je delal, kakor da ne slišal. Jaz sem plakal od zajeze; smilil se mi je oče in zašel sem si moči, da bi šel in ti strel kosti onemu debelemu mladeniču. Tega prizora se spominjam čisto določno, dasi sem bil takisto mlad oni čas; spominjam se celo, da je bil tisti dan ohlajen, hladen in pust, veter, ki

moj brat. Mati je imela objokane oči; večkrat se je ozirala nazaj proti domu, ki je zavil v sončno luč mogočno stal na vrhu med drevmi in poljem. Kadar je pogledal oče nazaj, je mati povnela oči in skušala zatajiti žalostno lice; na robu gozda, kjer je zaihtela na glas. Takrat je dejal oče s hripavim glasom: "Kaj bi se zmerom cemerila: enkrat se mora nehati! Živi se pa povsod." Takrat se mi je zdel očetov glas surov, očitajoč; toda danes vem, da je hotel tolažiti svojo obupano ženo in prikriti lastno malodušnost. Na novem domu ni bilo ničesar posebnega, vem le, da se mi je priljubil; polje je bilo obrnjeno od sonca proč in

dom sam je ležal pod temnim gozdom. Spominjam se le, da je mati vedno tarnala zaradi prevelikega trpljenja in naganjala očeta k selitvi. Tam se je rodila tudi moja sestra. Končno smo se zopet selili, to pot na posestvo grofa T. Novi dom je bil prijaznejši od prejšnjega; položen je bil na okroglem griču in krasna dolina je bila pod njim. Ko smo se selili, je bil oče vesel. Z materjo sta govorila, da je najbolje biti na grofovskih kmetijah, ker ne stavi pretiranih pogojev. Še kot dete sem se najrajši držal očeta. Kadar sem le mogel, sem ga spremljal pri delu. Imel je navado, da je mnogo govoril sam s seboj. Jaz teh pogovorov sprva seveda še nisem razumel.

Večkrat je obstal med delom, zožil pesti in vzdihnil, pozabivši mojo navzočnost. "Ko bi imel človek lastno zemljo, bi delal z veseljem. Ali tako... Ko bi mogel kaj kupiti!" Mnogokrat je govoril dolgo sam s seboj, ko pa se je zavedel mene, mu je postalo neprijetno. Na ta način sem že rano videl njegovo veliko trpljenje, čul sem pokanje njegovih kosti in videl, kako mu pod sončnimi žarki ali zaradi prevelikega napora teče vroči, umazani znoj, ki je lepil njegove košate brke okrog ust in močil obleko do gnilobe. Včasih je snel klobuk sredi dela in začel na glas moliti; takrat sem moral moliti tudi jaz. Posebno sem si zapomnil najino pot v

molin, ki je ležal daleč proč v globeli, ob bistri zeleni vodi, polni rib, kamor sem ga silno rad spremljal. Proti domu sva se vračala po strmem bregu skozi gozd. On je nosil naloženo vrečo moke na svojih orjaških plečih, jaz pa sem korakal za njim. Bil je čisto kriv in njegovo dihanje je bilo podobno hropenju. Počasi se je pomikal v klanec, čul sem, kako škripljejo njegove kosti, in videl, kako mu drgetajo noge. Bal sem se, da mu bodo skočile v bokih iz sklepov in da se bo razsul pod živinskim tovorom. "Počijva, oče," sem ga nagoval.

"Še ne! Še nekaj korakov, tam gori do onega borovca. Tam bo počivala!" Do onega borovca je bilo še gotovo petdeset korakov. Oče je napel skrajne moči in vztrajno lezel dalje; njegovi koraki so postajali kratki, negotovi in njegovo telo se je majalo kot pijanec. Debele žile na njegovih močnih rokah so zabrekle in skozi se je natanko videla valujoča kri. Vreča na njegovem hrbtu pa je ležala in polzela vedno niže doli po križu. "Oče! Vreča bo smuknila na tla!" sem ga opominjal. "Ne bo," je zasopel; "še nekaj korakov..." (Dalje prihodnjič)

W. F. HANN & SONS

podjetje z grelna napravo služi prebivalcem Clevelanda že od leta 1907

Mario Kolenc

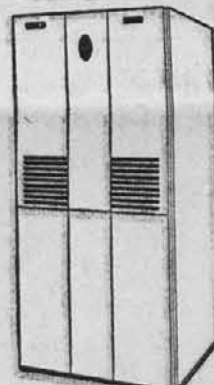
Louis Planinc

ZASTOPNIKI

BRYANT IZDELKOV

AVTOMATICO GRETJE JE NAŠA POSEBNOST

Naša skrb je, da vam damo čim več gorkote za vsak dolar, ki ga za to potrošite. Zato vam priporočamo ta BRYANT fornec, ki nudi čist, svež in topel zrak ter ga širi po vseh sobah. Fornec se da instalirati v majhnem prostoru ali shrambi. Ima plinsko kurjavo in je popolnoma avtomatičen.

NOVO ŽIVLJENE Za VAŠ FORNEZ . . .

Vam bomo po pravici povedali, če vam bo vaš sedanji fornec lahko služil še nekaj let in kako se ga da modernizirati z BRYANT konverzjskim grelcem. Za majhno vsoto lahko dobite popolnoma avtomatično plinsko gretje. Pokličite še danes za podrobnosti o BRYANT grelcu.

Ni treba predplačila

3 LETA ZA ODPPLAČEVANJE! Prvo plačilo plačate tri mesece po instalaciji naprave. Na obroke pa lahko plačujete tudi skupno z vašim računom za plin

BREZPLAČEN PREGLED IN PRORAČUN

Naši veščaki za gretje vam bodo na željo pregledali in podali brezplačen proračun za popolno delo brez vsakih obvez.

Če imate star fornec ali slabo grelna napravo, priporočamo vam, da še danes pokličete in dobite vsa pojasnila kako z majhnimi stroški lahko instaliramo moderno grelna napravo, ki vam bo nudila več toplote po nižji ceni.

Naši izurjeni mehaniki so vam na uslugo skozi 24 ur na dan.

W. F. Hann & Sons

15505 Euclid pri Taylor MU 1-4200 (GOVORIMO SLOVENSKO)

FERDO GODINA:

BELE TULPIKE

ROMAN

(Roman je bil spisan leta 1941)

(Nadaljevanje)

Koraki so se slišali s stopnic proti mojemu oknu. Zaprl sem veke. Polastil se me je strah. Človek pride do okna in postoji. Najbrž gleda v sobo. Ne odprem vek in se ne ganem. Neznanec potrka po šipi. Ne pogledam ga. Potrka drugič, močneje.

"Halo!"
Človek srednjih let stoji pri oknu. Gladko je obrbit, lepe oči ima in ko govori, kaže bele zobe.

"Prosim," sem rekel tiho, ne vedoč, kaj hoče.
"Zdravnik sem iz Lendave. Sodnik Krampač me je poslal. Vi pa ne morete vstati, da bi mi odpri?" je rekel nenadoma kot bi se naveličal v hipu vseh formalnosti. "Imate ključ pri roki?" Videl sem, da nič ne pomaga. Spustiti ga bom moral notri. Sežem na stol po ključ. Z veliko težavo se oprem na lakot. On me opazuje. Odprem okno in mu dam ključ.

Odklepal je vrata. Prišel je v sobo kot bi bil doma. V roki je držal veliko, usnjato torbo. Položil jo je na klop, nato se je obrnil k meni, mi dal roko in povedal svoje ime:
"Bartol."

Pazljivo me je gledal.
"Pregledal bi vas rad, gospod kaplan," mi je rekel.

"Ni to brezkoristen trud, gospod doktor?" sem ga vprašal.

"Ne!" mi je odvrnil kratko. "Malodušnost vedno škoduje zdravju. Srajco bova slekla."

Počakal sem, ker nisem vedel, kaj bi. Potem sem pa privolil.
Pomagal mi je, da sem sedel. Dal si je v ušesa slušalke in začel svoj zdravniški posel. Jaz pa sem mislil na nekaj drugega. Kje sem že slišal ime Bartol? Ah, ja! Starček Bartol, učitelj v Petiševcih. In kaj, če je to Tomaž?

Ko mi je trkal po prsih, sem ga gledal. Res! Oči ima podobne starčevim. To mora biti Tomaž. Ne da bi čakal, sem dejal: "Ne zamerite, ni vaš oče učitelj?"
Zdravnik se je vzravnal. Čelo je nagubal kot starček.

"Moje oče je umrl. Bil je pa res učitelj."
"V Petiševcih?"
"Da!"

Bil sem vzradošen. Gledal sem ga v obraz, in če bi bil pri moči, bi ga objel.
"Vi ste Tomaž?"
"Da," je rekel zdravnik začuden.

"Pustite me, da ležem. Saj je itak zaman. Meni ni pomoči." Ne da bi čakal, sem se spustil na vzglavnik. Prestregel me je z roko, da sem počasi legel. Ni-

sem se ga mogel nagledati. Oči je imel prav take, kakor jih je imel starček Bartol.

"Sedite, prosim, pustite me." "Srajco bova še oblekla," mi je rekel.

Oblekla sva jo, ne da bi mi še kaj prigovarjal zaradi pregleda. Pa kaj bi! Kost in koža me je še bila in pljuč ni bilo nič več v meni.

Vzel je stol s posodo in ga postavil k omari. Nato je sedel. "Slišel sem že mnogo o vas, gospod doktor," sem govoril, ko sem prišel nekoliko k sebi.

"Oče je rad govoril o meni, vem."

"Znali ste mu s tako silo vcepiti svoje ideje, da sem vas že tedaj občudoval. Bolj vas kakor vaše ideje."

"Z neverjetno razumnostjo je znal moj oče ovreči vse to, kar je spoznal, da se v zgodovini ni obneslo. Slišal sem, da je znal to tudi lepo razložiti."

Cutil sem, kako sta govorila o teh rečeh z očetom. Tomaž je gotovo prav tako govoril o teh stvarih in prav tako prepričevalno mu je tekel glas.

"Govoril mi je o skupnosti zemlje," sem dejal mlademu doktorju.

"Prav to mislim." Tomaž se je nasmešnil. Malo je pomolčal, potem pa je imel verjetno vtis, da ima pred seboj očeta. "Ve-

mo, da je fevdalizem držal ljudske množice v siromaštvu in bedi. Koliko časa je to trajalo! Stoletja. Ne, gospod kaplan, svet se bo moral spremeniti. Nič več grofov, nič več meja. Ena sama velika dobra njiva naj rodi krompir, žito in koruzo. — Kaj pa dihate lahko?" se je spomnil in pretrgal prejšnji pogovor. Začel je hoditi po sobi. Pozabil je, da govori s človekom, ki stoji pred smrtjo. Kaj sem bil jaz proti njemu! Sirota. Življenje se mu je smejalo naproti, bil je poln upov, načrtov, ves je bil v delu. Jekleno silo sem čutil v njem in vero v nove velike čase, kakor je večkrat dejal stari Bartol. Zdaj sem razumel, da je spreobrnil svojega očeta in da jih je spreobrnil lahko mnogo s svojo življenjsko silo. Kakšna sirota sem se čutil pred tem človekom, ki je bil poln krvi, poln dela in poln novih, bajnih idej.

"Pa vi verjamete, da bo kdaj mogoče, da se to zgodi?" sem ga tiho vprašal.

Ustavil se je tam, kjer je bil. Pogledal je v tla, nato na mizo. Vzel je kozarec in ga prinesel k postelji. Postavil ga je na stol, na katerem je prej sedel. Dal je roke v bok in ga gledal, kakor bi dal bolniku zdravilo in zdaj čaka na hitri učinek.

(Dalje prihodnjič)

da so kasnejša točnejša merjenja pokazala, da prameter ni točno 40 milijonski del zemeljskega obsega, temveč nekaj manj. Zato naš današnji meter ne predstavlja 40. milijonski del zemeljskega premera, temveč razdaljo med dvema znakoma na prametu.

TIHOTAPSTVO IN ČRNA BORZA V ZAHODNI NEMČIJI

Zahodnonemška policija je brez moči v borbi za preprečenje tihotapstva s kavo in cigaretami iz tujine ter črne borze s temi predmeti. Zlasti pomembno je tihotapstvo s kavo, ki jo ilegalno uvažajo iz Belgije in Francije. Od celotne količine kave, ki so jo lani prodali v Zahodni Nemčiji, so jo 50% uvozili in prodali ilegalno. Drugi tihotapski predmet so cigarete, ki so jih lani ilegalno uvozili in prodali na črni borzi 25% celotne količine cigaret v Zahodni Nemčiji.

Vtihatapljene cigarete, v glavnem ameriške in britanske, prodajajo v Zahodni Nemčiji za 40% dražje kot nemške.

Razen kave in cigaret, ki jih v glavnem ilegalno uvažajo iz tujine, so glavni predmeti na črni borzi tekstilno blago in benecin, ki ju pripadniki anglo-ameriških okupacijskih sil prodajajo nemškimi črnoborzičancem.

Po poročilu policije v Aachnu so leta 1948 in 1949 pretihotapili čez nemško-belgijsko in holandsko-nemško mejo toliko blaga, da je bila država oškodovana za več kot milijardo mark.

DELO DOBI

ženska srednje starosti, katera želi dober dom in primerno plačo, za oskrbo bolne ženske.

Pokličite RE 1-0940 ali KE 1-5800

KADAR IMATE

naprodaj ali pa želite kupiti hišo za eno ali dve družini ali pa večje poslopje, pokličite IV 1-7646 REALTOR

A. Malnar CEMENTNA DELA

1001 East 74th St.—EN 1-4371

For your VACATION welcome to CHRISTIANA LODGE Slovenian Resort

The Hotel has 30 rooms with connecting showers. Central dining room, with American Slovenian cooking. All sports, private beach, boating and fishing. Cater to overnight guests. 260 miles from Cleveland. Located on U. S. 112. Write for folder. CHRISTIANA LODGE DOMINIK KRASOVEC, Prop. P. O. Edwardsburg, Michigan Phone 8126 F5

Nekaj o metru in merjenju

Ali ste že kdaj razmišljali, kaj pomeni merjenje in kako je nastal meter, ki je danes merska enota v skoro vseh delih sveta razen v Vel. Britaniji, v britanskih dominijih in pri nas v Zruženih državah? V mednarodni trgovini se pa vsi narodi poslužujejo metrični način merjenja.

Vsako merjenje je primerjanje dveh velikosti, od katerih nam je ena znana. Pri samem merjenju ugotavljamo, kolikokrat je druga neznana velikost manjša ali večja od prve. Pri merjenju dolžin oziroma razdalj primerjamo z metrom neznano dolžino in ugotovimo, da je petkrat ali desetkrat večja od metra.

V časih pa ljudje niso poznali metra. Merili so neznane dolžine s palci, lakti, koraki in podobnimi merami. Saj še v časih govorimo o pedenji široki deski ali o 150 korakov dolgem igrišču. Tudi tesarski las in konjski nohet spadata v to vrsto "mer". Seveda so takšne mere zadejale mnogo težav trgovini, tehniki in znanosti. Saj bi v tistih časih lahko dejali: kolikor krajev, toliko mer.

Razvoj proizvodnje je zahteval enotne mere. Zato ni čudno, če je francoska revolucija poleg razbitja fevdalnih vezi dala podbudo tudi za osvajanje enotnih mer. Francoska akademija znanosti je leta 1799 izdelala po dolgih meritvah pra-

meter. Z zakonom so ga istega leta proglasili v Franciji za "pravo in stalno mero". (Metre vrai et definitif) in obenem določili, da se manjše in večje enote izvajajo po dekadnem sistemu. To je v veliki meri olajšalo računanje.

Sam prameter je bil mišljen kot 40 milijonski del zemeljskega obsega. Obseg zemlje so izmerili s tedaj veljavno mero v Franciji, s pariškim čevljem. Ko so dokončali akademiki svoje račune, so videli, da znaša 40 milijonski del zemeljskega obsega 3 pariške čevlje in 11,286 tisočink linije. Zlili so palico in prameter je bil narejen. Prameter je izdelan iz zlitine zelo redkih kovin platine in iridija (90% platine in 10 odst. iridija). Te kovine so izbrali zato, ker so zelo obstojne in se pri menjavi toplote zelo malo raztezajo. Oblika prametrične palice, ako jo prerežemo je podobna črki X, in ta oblika je bila izbrana, ker je najbolj odporna proti zvijanju. Da je to v precejšnji meri uspelo, bomo videli nekoliko pozneje. Poleg tega pa hranijo prameter v globoki kleti v Sevresu (Francija), kjer vzdržujejo stalno toploto.

Na osnovi prametra so naredili več podobnih vzorcev. Te so dali državam, ki so si osvojile metrski sistem. Te vzorce hranijo v posebnih zavodih za mere in enote.

Za konec naj se omeni še to,

TEACHES MEN AIR TRAFFIC RULES

TEACHES MEN AIR TRAFFIC RULES — WAF PFC Henrietta Dowler instructs a class of airmen in USAF air traffic regulations to prepare them for jobs as traffic controllers. This is one of the many training phases airmen go through in the USAF Technical School at Keesler Air Force Base, Miss., to prepare them for advancement up the AF career ladder.

HELP!

It's housecleaning time—and a good time to protect your family by removing fire hazards in your home.

Every minute, day and night, some home is damaged by fire. The most frequent causes are (1) rubbish and trash . . . (2) defective chimneys . . . (3) combustible roofs . . . (4) defective heating . . . (5) matches and careless smoking . . . (6) gasoline and kerosene . . . (7) electrical defects.

When you houseclean — clean out the fire hazards too.

©1950 National Association of Mutual Insurance Companies.

N. J. Popovic, Inc.

IMA ZASTOPSTVO

Chrysler - Plymouth avtov

PRODAJA NAJNOVEJŠE 1950 IZDELKE KOT TUDI RABLJENE AVTE

V zalogi ima razne dele in potrebščine za avte ter izvršuje razna popravila po tovarniško izurjenih mehanikih.

8116 LORAIN AVE.

ME 1-7200

NICK POPOVIC, predsednik

Prijazno postrežbo, poštene cene in dobro blago dobite pri sledečih:

CLEVELAND, OHIO

THE FURNITURE & APPLIANCE CO.

Popolna zaloga hišne opreme in pohištva
14916-18 LAKE SHORE BLVD., KE 1-2700
Zdaj je v teku velika spomladanska razprodaja raznih svetilk — Cene so bile znatno znižane

R & N PET SHOP

16119 WATERLOO RD., IV 1-1945
Kanarči, domači ptički, zlate in tropične ribice ter potrebščine za živali

KEITH'S E. 105th ST. THEATRE

E. 105 ST. & EUCLID AVE.
Čeravno je težko dobiti dobre filme, si vedno prizadevamo, da zadovoljimo naše posetnike s raznimi dobrimi filmi, novičarskimi in komičnimi
Filmsko omrežje je prvovrstno, da ne utrdi oči

HEIMAN TELEVISION CO.

16119 WATERLOO RD., IV 1-5858
Inštaliramo in popravimo televizijske in radijske aparate vseh izdelkov
Delo jamčeno—Pridemo iskati in nazaj pripeljemo

Lake Shore Nursery & Supplies

17750 LAKE SHORE BLVD., KE 1-7180
Michael Cavotta, lastnik
Nabavite si vaše vrtnne potrebščine in orodje pri nas
Nobeno naročilo ni premajhno, ne preveliko
Cvetje v loncih, vrhinja prst, sveže cvetlice, gnojila, itd.

LORAIN, OHIO

KUTZA'S PHARMACY

VOGAL BROADWAY & 13th ST., LORAIN, OHIO
Naša lekarna je bila prenovljena in modernizirana
Za točno in zanesljivo lekarniško posluglo pridite k nam

HOMESTEAD, PENNA.

JOE KRAMER'S MUSIC CENTER

315-317 E. Eighth Ave., Homestead, Pa.—tel. HO 1-8114
Prodajamo razne godbene instrumente in potrebščine, ter nudimo pouk na vsakovrstne instrumente — Edini prodajalci tu za harmonike svetovno znanega izdelka Ace.

OGLAŠAJTE V "ENAKOPRAVNOSTI"

ZAVAROVALNINO

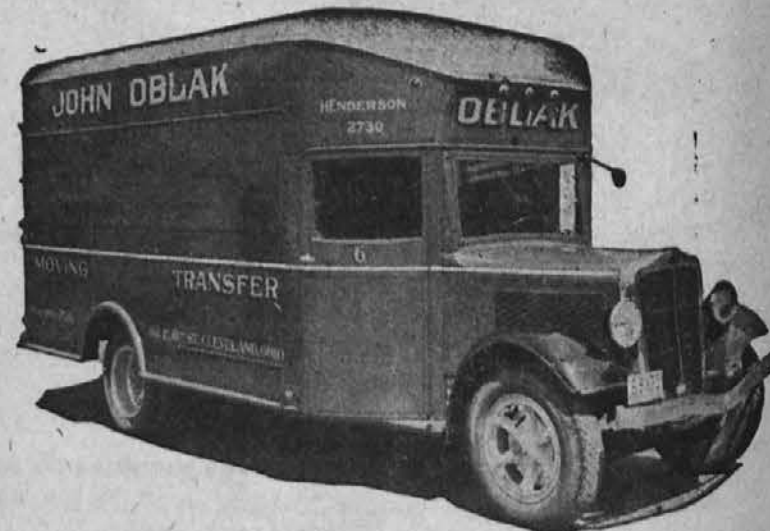
proti ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd.

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE

Pokličite:

ENDicott 1-0718

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA

1146 East 61st St.

HE 1-2730